

**STOJIMO Į EUROPOS SĄJUNGĄ
KONFERENCIJA
– ALBANIJA –**

**Briuselis, 2026 m. gegužės 22 d.
(OR. en)**

AD 13/26

LIMITE

CONF-ALB 3

STOJIMO DOKUMENTAS

Dalykas: TARPINĖ EUROPOS SĄJUNGOS BENDROJI POZICIJA

- 1 derybų skyrių grupė „Pagrindiniai principai“

STOJIMO DERYBOS

ALBANIJA

TARPINĖ EUROPOS SĄJUNGOS BENDROJI POZICIJA

1 derybų skyrių grupė

„Pagrindiniai principai“

Įskaitant: „Demokratiškos institucijų veikimą“, „Viešojo administravimo reformą“, 23 skyrių „Teisminės institucijos ir pagrindinės teisės“, 24 skyrių „Teisingumas, laisvė ir saugumas“, „Ekonominiai kriterijai“, 5 skyrių „Viešieji pirkimai“, 18 skyrių „Statistika“, 32 skyrių „Finansų kontrolė“

TARPINĖ EUROPOS SĄJUNGOS BENDROJI POZICIJA

ES sutinka, kad tarpinius kriterijus, nustatytus Europos Sąjungos atidarymo bendrojoje pozicijoje (AD 18/24 CONF-ALB 3), Albanija iš esmės įvykdė. Remiantis šiuo vertinimu, ši tarpinė ES bendroji pozicija papildo ES bendrąją poziciją dėl 1 derybų skyrių grupės atidarymo, kurioje jau buvo nustatyta ES pozicija ir 5, 18 ir 32 skyrių uždarymo kriterijai, kurie tebėra galiojantys. Šia tarpine ES bendrąja pozicija, be kita ko, siekiama nustatyti likusius šios grupės uždarymo kriterijus.

Ši Europos Sąjungos pozicija grindžiama jos bendrąja pozicija, skirta Stojimo konferencijai su Albanija (AD 5/22 CONF-ALB 2); joje remiamasi Stojimo konferencijoje patvirtintais derybiniais principais, visų pirma:

- tuo, kad bet kuri Albanijos arba ES pareikšta nuomonė dėl konkretaus derybų skyriaus nedarys poveikio pozicijai, kurios gali būti laikomasi dėl kitų skyrių;
- tuo, kad derybose dėl konkrečių skyrių pasiekti susitarimai, net jei jie yra daliniai, negali būti laikomi galutiniais tol, kol nėra pasiektas bendras susitarimas dėl visų skyrių;
- ir Derybų programos 3, 5, 10, 14, 16, 31, 33, 36, 38, 39, 46, 47 ir 48 punktuose nustatytais reikalavimais.

ES skatina Albaniją toliau derinti savo teisės aktus su ES *acquis* ir atitinkamais Europos standartais ir tęsti jų veiksmingo įgyvendinimo bei vykdymo užtikrinimo procesą ir apskritai dar iki stojimo plėtoti ES politikai ir priemonėms kuo artimesnę politiką ir priemones. ES pabrėžia, kad reikia užtikrinti visapusišką pagrindinių reformų ir teisės aktų įgyvendinimą visoje pagrindinių principų grupėje, įskaitant svarų įdirbį, kaip išdėstyta toliau.

ES pažymi, kad savo pozicijoje AD 19/24 CONF-ALB 4 Albanija pripažįsta 2024 m. spalio 2 d. galiojusią ES *acquis* pagal 1 grupę ir kad Albanija bus pasirengusi ją įgyvendinti ne vėliau kaip jos įstojimo į Europos Sąjungą dieną.

ES palankiai vertina įvairius veiksmus ir priemones, kuriuos Albanija priėmė ir įgyvendino remdamasi, *inter alia*, savo veiksmų gairėmis dėl teisinės valstybės, viešojo administravimo reformos ir demokratinių institucijų veikimo, taip pat jos pastangas įvykdyti tarpinius kriterijus, nustatytus dokumente AD 18/24 CONF-ALB 3.

1. Demokratinių institucijų veikimas

ES palankiai vertina tai, kad Albanija toliau stiprina demokratines institucijas, o jos teisinė ir institucinė sistema sudaro sąlygas demokratiniam rinkimų procesui. ES ragina Albaniją pašalinti likusius teisinius neaiškumus ir neatitikimus, kuriuos nurodė ESBO / ODIHR, taip pat nurodytus bendrose ESBO / ODIHR ir Venecijos komisijos rekomendacijose, visų pirma dėl rinkimų teisės aktų, taisyklių ir administravimo, kurios taip pat turi būti įgyvendinamos laiku ir veiksmingai rengiantis artėjantiems vietos savivaldos rinkimams. ES primygtinai ragina Albaniją toliau stiprinti teisės aktus dėl žiniasklaidos rinkimų kampanijose, visų pirma dėl politinės reklamos, dezinformacijos ir interneto platformų, suderinti juos su ES *acquis* bei Europos standartais ir veiksmingai juos įgyvendinti. ES pabrėžia, kad nors dauguma šalių pasirašė savanorišką elgesio kodeksą dėl skaitmeninių kampanijų, vis dar yra paplitęs nesantaiką kurstantis ir manipuliacinis turinys, o stebėsenos pastangos yra ribotos. ES pabrėžia, kad Albanija turi užtikrinti vienodas sąlygas visiems kandidatams imdamasi priemonių, kuriomis būtų užkirstas kelias netinkamam valstybės išteklių naudojimui ir instituciniam svertui, taip pat mažindama patronažo tinklų įtaką. ES atkreipia dėmesį į tai, kad įsteigtas rinkimų reformai skirtas įvairių partijų parlamentinis komitetas – tai turėtų sudaryti sąlygas įtraukiam ir konstruktyviam politiniam dialogui, taip pat konsultacijoms su visais suinteresuotaisiais subjektais.

ES ragina toliau stiprinti Albanijos asamblėjos institucinį vaidmenį ir atkreipia dėmesį į veiksmus šioje srityje. ES pažymi, kad parlamentinėms sesijoms ir toliau būdinga įtampa ir ribota vykdomosios valdžios priežiūra. ES taip pat pažymi, kad teisės aktų derinimas su *acquis* turi būti išsamus procesas ir kad reikia skirti pakankamai laiko esminėms konsultacijoms, ir tikisi, kad jis bus užtikrintas vedant įtraukų dialogą su atitinkamais subjektais, įskaitant pilietinę visuomenę. Todėl ES primena, jog svarbu, kad Albanija susilaikytų nuo bet kokių Europos standartų neatitinkančių teisėkūros priemonių. ES ragina toliau dėti pastangas siekiant didinti skaidrumą ir atskaitomybę, sąžiningumą ir veiksmingumą, be kita ko, kiek tai susiję su sąveikomis pačiame Parlamente bei Parlamento ir NVO / PVO sąveikomis, taip pat su jo leidinių savalaikiškumu. ES primena, kad veikiantis Parlamentas turi gebėti tvariai, veiksmingai ir netrukdomas vykdyti vykdomosios valdžios priežiūrą, be kita ko, pasitelkdamas tyrimo komitetus, ir atlikti teisėkūros vaidmenį, dirbdamas skaidriai ir atsakingai, sąžiningai ir veiksmingai, be kita ko, tam tikslui pasitelkdamas konstruktyvų ir įtraukų politinį dialogą, tai pat ir politinėse partijose. Šių funkcijų užtikrinimas yra vienas iš pagrindinių stojimo proceso ramsčių.

ES pabrėžia, kad **pilietinei visuomenei** taikoma teisinė, reguliavimo ir institucinė sistema iš esmės yra sukurta, tačiau ją dar reikia tobulinti, kad būtų sudarytos sąlygos visapusiškam teisinės sistemos įgyvendinimui, visų pirma kiek tai susiję su registracijos procedūromis. ES pažymi, jog konsultacijų procesus reikia tobulinti, kad jie taptų įtraukesni, veiksmingesni ir kokybiškesni tiek centriniu, tiek vietos lygmeniu, ir jog reikia įdėti papildomų pastangų ir išteklių, įskaitant skaidrų viešąjį finansavimą, kad būtų užtikrinta tvari ir pilietinę visuomenę įgalinanti aplinka.

2. Viešojo administravimo reforma

ES pažymi, kad Albanijos **viešojo administravimo strateginė programa** yra parengta. ES atkreipia dėmesį į tai, kad įsteigtas įvairių partijų parlamentinis komitetas teritorinės reformos klausimams. ES palankiai vertina tai, kad priimta nauja 2025–2030 m. viešojo administravimo reformos strategija ir nauja 2024–2030 m. viešųjų finansų valdymo strategija, ir primena, jog svarbu, kad būsimos reformos būtų vykdomos laikantis Europos ir tarptautinių standartų ir palaikant įtraukų dialogą su visais suinteresuotaisiais subjektais, pavyzdžiui, pilietine visuomene ir nacionalinių mažumų atstovais. ES pabrėžia, kad tiek centriniu, tiek vietos lygmeniu turėtų būti užtikrintas veiksmingas ir savalaikis šių strategijų įgyvendinimas, ir ragina Albaniją tobulinti stebėsenos ir ataskaitų teikimo sistemas. Turėtų būti užtikrintas bendras VAR strategijos suderinamumas su kitais strateginiais ir politikos planavimo dokumentais, taip pat su VAR susijusių priemonių finansinis tvarumas. ES taip pat pabrėžia, kad politikos koordinavimo sistema tebėra sudėtinga ir turėtų būti dar labiau supaprastinta.

ES pabrėžia, kad savo **politikos plėtojimo ir koordinavimo** klausimais Albanija yra pasirengusi vidutiniškai. Politikos formavimo srityje teisinis pagrindas ir institucinė struktūra nuosekliam politikos formavimui yra iš esmės sukurti. ES pabrėžia, kad Albanija turi patobulinti savo reglamentavimo sistemą, kad pagerintų vidutinės trukmės politikos planavimą, reglamentavimo poveikio vertinimą ir viešų konsultacijų kokybę ir išplėstų jų taikymą įtraukiant visus antrinės teisės aktus. ES pažymi, kad Albanija turėtų užtikrinti tinkamą su viešomis konsultacijomis susijusią tolesnę veiklą ir sudaryti sąlygas aktyvesniam pilietinės visuomenės dalyvavimui, visų pirma stebint *acquis* įgyvendinimą. ES pabrėžia, kad Albanija turi suteikti vyriausybei svaresnį parlamentinės priežiūros, vykdomos pasitelkiant išsamų ir įtraukų politinį dialogą ir viešas konsultacijas, vaidmenį.

ES pažymi, kad Albanijos **valstybės tarnybos** teisės aktai iš esmės suderinti su nuopelnais grindžiamo ir skaidraus įdarbinimo, paaukštinimo ir atleidimo iš darbo pagrindiniais principais. Tačiau nuostatas dėl nuopelnais grindžiamo įdarbinimo ir paaukštinimo reikia nuosekliai praktiškai įgyvendinti ir stebėti visais lygmenimis. ES atkreipia dėmesį į veiksmus, kurių Albanija ėmėsi siekdama peržiūrėti valstybės tarnybos teisės aktus ir kuriais siekiama pagerinti nuopelnais grindžiamą įdarbinimą ir aukšto rango pareigūnų įdarbinimą, ir ragina Albaniją daryti pažangą juos priimant ir įgyvendinant. ES atkreipia dėmesį į tai, kad valstybės tarnautojų darbo užmokesčio reforma yra užbaigta, įskaitant jos taikymo išplėtimą įtraukiant vietos administracijas. ES pabrėžia, kad Albanija turi toliau derinti ir įgyvendinti pareigybių klasifikacijos sistemą visose institucijose. ES pabrėžia, jog svarbu, kad Albanija užtikrintų, kad viešojo administravimo institucijos gebėtų veiksmingai įgyvendinti *acquis* ir su ES susijusias reformas, stiprindama institucinę atsakomybę, be kita ko, naudodamasi išorės ekspertinėmis žiniomis, ir sutelktų tvarų viešąjį finansavimą.

ES atkreipia dėmesį į Albanijos darbą tobulinant **centrinių administracinių įstaigų organizavimo** teisinę sistemą. ES ragina Albaniją daryti pažangą veiksmingai įgyvendinant peržiūrėtą Įstatymą dėl valstybės administravimo organizavimo ir veikimo. ES primygtinai ragina Albaniją stiprinti atitinkamų ministerijų vykdomą pavaldžių agentūrų priežiūrą. ES ragina Albaniją didinti viešųjų institucijų skaidrumą, be kita ko, suteikiant daugiau galimybių piliečiams susipažinti su vieša informacija. ES primena, jog svarbu, kad Albanija išsaugotų centrinės ir vietos valdžios lygmenų atsakomybės pasidalijimą, įskaitant vietos valdžios autonomiją, kaip nustatyta Albanijos teisinėje sistemoje, ir atsižvelgdama į atitinkamų tarptautinių organų rekomendacijas.

ES primena, kad geresnį viešąjį administravimą galima užtikrinti vykdant skaitmenizaciją – teikiant skaidresnes, veiksmingesnes, efektyvesnes ir kokybiškesnes e. paslaugas, piliečiams ir įmonėms patiriant mažesnes administracines išlaidas ir našta. ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanijos **viešųjų paslaugų skaitmeninimo** bendras mastas yra didelis, apimantis apie 95 % visų viešųjų paslaugų. ES ragina Albaniją toliau visiems piliečiams ir įmonėms užtikrinti vienodą požiūrį ir administracinių paslaugų prieinamumą. ES ragina Albaniją dėti daugiau pastangų siekiant supaprastinti administracinius procesus bei paslaugas ir stiprinti kibernetinį saugumą. ES palankiai vertina tai, kad priimta nacionalinė sąveikumo sistema, atitinkanti naujausią Europos sąveikumo sistemą. ES ragina Albaniją toliau stebėti ES skaitmenizacijos srities *acquis* pokyčius, visų pirma ES teisės aktus dėl elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų (eIDAS reglamentą), siekiant sukurti nacionalinę skaitmeninės tapatybės dėklę.

ES pažymi, kad **viešųjų finansų valdymo** sistema yra sukurta, nors ją dar galima tobulinti. ES pažymi, kad Albanija yra padariusi tam tikrą pažangą tobulindama savo vidutinės trukmės biudžeto sistemą, ir palankiai vertina tai, kad priimta 2024–2027 m. vidutinės trukmės pajamų strategija. ES ragina Albaniją visiškai atkurti per Parlamentą atliekamos biudžeto peržiūros praktiką ir apriboti norminių aktų naudojimą, kad jie būtų naudojami tik išimtinėmis ir pagrįstomis aplinkybėmis, užtikrinant, kad Parlamentas galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis biudžeto srityje. ES pabrėžia, jog svarbu, kad Albanija didintų institucinius gebėjimus fiskalinės rizikos stebėsenos srityje bei stiprintų viešųjų investicijų valdymą. ES ragina Albaniją įsteigti fiskalinę tarybą ir užtikrinti jos veikimą, kad šalies fiskalinė politika taptų patikimesnė.

3. 23 skyrius. Teisminės institucijos ir pagrindinės teisės

ES pabrėžia, kad Albanijos teisinė ir institucinė sistema gerai suderinta su ES *acquis* ir atitinkamai Europos standartais **teisminių institucijų veikimo** srityje. ES ragina Albaniją stiprinti reformų įgyvendinimą pasitelkiant peržiūrėtą 2024–2030 m. teisingumo strategiją, įgalinančią stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą, vykdyti reguliarią stebėseną ir geriau rinkti bei analizuoti duomenis.

ES atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą, susijusią su teismų ir baudžiamojo persekiojimo sistemų **nepriklausomumu ir nešališkumu**. ES atkreipia dėmesį į ligšiolinius Albanijos pasiekimus ir jos planus toliau plėtoti teisminių institucijų savivaldos organų gebėjimus, nepriklausomumą ir veiksmingumą ir konsoliduoti pažangą skyrimų ir paaukštinimų srityje taikant nuopelnais grindžiamą požiūrį, didinant paaukštinimų skaidrumą, griežtai palaikant sąžiningumą ir kruopščiai atliekant periodinius sąžiningumo patikrinimus teisėjo karjeros metu. ES taip pat atkreipia dėmesį į Albanijos veiksmus siekiant laikytis patikimumo patikrinimo procesu įtvirtintų aukštų standartų ir pabrėžia, kad Albanija tuos standartus turi tvariai apsaugoti ir išlaikyti. Be to, ES ragina Albaniją užtikrinti, kad atsitiktinio bylų paskirstymo taisyklės būtų veiksmingai taikomos praktikoje, nors reikia dėti daugiau pastangų, kad šis procesas būtų visiškai automatizuotas. ES reiškia apgailestavimą ir primygtinai ragina Albaniją veiksmingai reaguoti į suintensyvėjusius ir susirūpinimą keliančius valstybės pareigūnų ar politikų bandymus, be kita ko, aukštu lygmeniu, daryti nederamą poveikį teisingumo institucijoms, įskaitant Specializuotą kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu struktūrą (SPAK), ir į asmeninius išpuolius prieš teisėjus bei prokurorus ir toliau stiprinti teisingumo institucijų atsparumą vidaus ir išorės kišimuisi, be kita ko, užtikrinant, kad Aukštoji teismų taryba ir Aukštoji prokuratūros taryba toliau tvirtai reaguotų į vykdomosios ar įstatymų leidžiamosios valdžios atstovų išpuolius prieš teismines institucijas. ES tvirtai pabrėžia, kad tiek Albanijos vykdomoji, tiek įstatymų leidžiamoji valdžia turi visapusiškai gerbti teisminių institucijų nepriklausomumą ir prioriteto tvarka visapusiškai įgyvendinti privalomus Konstitucinio Teismo sprendimus, ir atkreipia dėmesį į ankstesnius atvejus, kai vykdomoji ir įstatymų leidžiamoji valdžia sprendimus įgyvendino nevisiškai ir pavėluotai. Be to, ES pabrėžia, kad teisės aktai ir praktika, susiję su imuniteto panaikinimu, turėtų būti grindžiami Europos standartais, visų pirma nustatytais Venecijos komisijos nuomonėse ir rekomendacijose. ES pabrėžia, jog svarbu, kad Albanija užtikrintų aukščiausius sąžiningumu, skaidrumu ir nuopelnais grindžiamus standartus skiriant visus savireguliacijos organų ir kitų svarbių teisminių ir baudžiamojo persekiojimo įstaigų narius.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanijoje yra įdiegta teisinė ir institucinė sistema, kuria užtikrinamas patikimas teismų sistemos nuolatinės **atskaitomybės** reglamentavimas. ES palankiai vertina tai, kad Albanija užbaigė patikimumo patikrinimo procesą pirmos instancijos lygmenyje, ir atkreipia dėmesį į jos planą tvarkingai užbaigti patikimumo patikrinimo procesą apeliacinės instancijos lygmenyje laikantis konstitucinių terminų, prižiūrint Tarptautinei stebėsenos misijai. ES pabrėžia, kad Albanija turi toliau inicijuoti baudžiamuosius procesus prieš teisėjus ir prokurorus, kurie patikimumo patikrinimo proceso metu apkaltinami nusikalstamu elgesiu, ir kad labai svarbu patikimumo patikrinimo procesu nustatytus aukštus standartus taikyti praktikoje. ES taip pat atkreipia dėmesį į pradinius Albanijos veiksmus siekiant užtikrinti, kad tikrinimo tarnybos ir savivaldos institucijos, visų pirma Vyriausioji teisingumo reikalų inspekcija, Aukštoji teismų taryba ir Aukštoji prokuratūros taryba, galėtų pasiekti svarių rezultatų užtikrinant nuolatinę atskaitomybę ir sąžiningumą teismų sistemoje visais lygmenimis, ir į tai, kad reikia dėti daugiau pastangų ir siekiant stiprinti Vyriausiosios teisingumo reikalų inspekcijos pajėgumus ir užtikrinti didesnę skaidrumą bei rečiau naudoti horizontaliuosius perkėlimus, visų pirma vengiant juos naudoti paaukštinimo tikslais. ES atkreipia dėmesį į tai, kad buvo peržiūrėtos nuostatos, taikomos skiriant narius, kurie nėra teisėjai, siekiant užtikrinti aukščiausio lygio sąžiningumą ir atsižvelgimą į nuopelnus, kai skiriami Aukštosios teismų tarybos ir Aukštosios prokuratūros tarybos nariai, kurie nėra teisėjai.

ES atkreipia dėmesį į Albanijos pastangas nustatyti gerus teismų sistemos **kokybės ir veiksmingumo** pagrindus. ES pažymi, kad reikia toliau dėti tokias pastangas, siekiant užtikrinti pakankamus žmogiškuosius ir finansinius išteklius, kad teisminės institucijos galėtų veikti visa apimtimi, veiksmingai ir nepriklausomai, ir užtikrinti teisę kreiptis į teismą, be kita ko, toliau mažinant neatliktų vertinimų skaičių. ES atkreipia dėmesį į pažangą, padarytą stiprinant Teisėjų mokyklą, siekiant suteikti asmenims, norintiems tapti teisėjais, galimybę įgyti aukštąjį išsilavinimą, ir ragina Albaniją toliau stiprinti šias pastangas, be kita ko, tobulinant ir veiksmingai įgyvendinant stojamuosius egzaminus, remiantis skaidrumu, objektyviais kriterijais ir sąžininga konkurencija. ES pritaria tam, kad Albanija turi toliau tobulinti teismų turimas IT priemones, ir atkreipia dėmesį į Albanijos planą šioje srityje. ES taip pat ragina laiku sukurti integruotą bylų valdymo sistemą ir pabrėžia, kad svarbu užkirsti kelią bet kokiai neteisėtai prieigai prie tos sistemos duomenų. ES taip pat pažymi, kad reikia neatidėliojant nuolat užpildyti likusias laisvas teisėjų darbo vietas, kad būtų užtikrintas teisingumo veiksmingumas, todėl taip pat reikės nustatyti kandidatų į teisėjus kvotas, tinkamai atsižvelgiant į teismų sistemos poreikius. ES pabrėžia, kad reikia gerinti teismų ir prokuratūros infrastruktūros kokybę ir asmenų saugumą, be kita ko, teisingumo ir teisėsaugos institucijose. ES taip pat primena, jog svarbu, kad Albanija užtikrintų veiksmingą teisminę apsaugą ir nuoseklų, visapusišką visų teismo sprendimų įgyvendinimą laiku.

ES pažymi, kad Albanijos **kovos su korupcija** teisinė ir institucinė sistema yra iš dalies suderinta su ES *acquis*. ES palankiai vertina apčiuopiamą Albanijos pažangą atliekant tyrimus, vykdamas baudžiamąjį persekiojimą ir priimant apkaltinamuosius nuosprendžius bylose, kuriose pateikti kaltinimai dėl korupcijos, be kita ko, aukšto rango pareigūnams. ES palankiai vertina SPAK ir jos teismų iki šiol pasiektus gerus rezultatus, be kita ko, aukšto lygio korupcijos bylose. Vis dėlto ES pabrėžia, kad korupcija tebėra paplitusi daugumoje viešųjų ir verslo sričių, įskaitant visas centrinės ir vietos valdžios šakas ir institucijas, ir tebėra labai didelį susirūpinimą kelianti sritis. ES pabrėžia, kad Albanija turi daryti didelę tolesnę pažangą siekdama užkirsti kelią visuotinei ir plačiai paplitusiai korupcijai ir su ja kovoti. ES atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą toliau iš dalies keičiant ir papildant kovos su korupcija teisinę ir institucinę sistemą. ES pabrėžia, kad šios priemonės dabar turi būti ryžtingai įgyvendinamos ir turi daryti poveikį pirmiausia tuose sektoriuose, kuriuose kyla didžiausia korupcijos rizika, visų pirma viešosios infrastruktūros, kadastro ir nuosavybės teisių, muitų, mokesčių administravimo, švietimo, sveikatos, viešųjų pirkimų ir viešojo bei privačiojo sektorių partnerystės sutarčių srityse. ES ragina Albaniją užbaigti teisės aktų dėl dovanų ir rėmimo bei dėl politinių partijų finansavimo peržiūrą ir veiksmingą įgyvendinimą pasitelkiant įtraukų ir konstruktyvų partijų tarpusavio dialogą ir siekiant padidinti skaidrumą. ES atkreipia dėmesį į Albanijos pastangas stiprinti korupcijos prevencijos institucijų institucinius gebėjimus ir veiksmų koordinavimą – tai turi būti stiprinama. ES taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad stiprinami Specialiojo kovos su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu prokuroro ir SPAK teismų veiklos ir žmogiškieji pajėgumai – juos reikia ir toliau didinti. ES palankiai vertina pažangą siekiant svarių rezultatų sistemingai pažabojant korupciją ir ragina Albaniją toliau stiprinti šias pastangas, visų pirma aukštu lygmeniu, įskaitant galutinį turto konfiskavimą, ir pasiekti, kad kitos valdžios institucijos, įskaitant Albanijos valstybinę policiją, dažniau kreiptųsi į SPAK. ES apgailestauja dėl tam tikrų ankstesnių Albanijos parlamento sprendimų, taip pat dėl valstybės pareigūnų pastabų dėl tyrimų prieš buvusius valstybės pareigūnus ir parlamento narius. ES pabrėžia, jog svarbu, kad Albanija intensyviau kovotų su aukšto lygio korupcija ir puoselėti lygybės prieš įstatymą principą, o teisminės institucijos, įskaitant SPAK, toliau, be kišimosi, dirbtų nepriklausomai, taip pat vadovaudamosi nešališkumo, atskaitomybės, profesionalumo ir pagarbos teisei į gynybą principais.

ES atkreipia dėmesį į pažangą, padarytą didinant korupcijos prevencijos sistemos veiksmingumą, ir ragina Albaniją toliau stiprinti šias pastangas, be kita ko, toliau derinant sistemą su ES *acquis* ir sistemingai bei veiksmingai įgyvendinant visas rekomendacijas, pateiktas tarptautiniuose stebėsenos mechanizmuose, susijusiuose su konvencijomis, kurių šalis ji yra, įskaitant Jungtinių Tautų konvenciją prieš korupciją ir Europos Tarybos Kovos su korupcija valstybių grupę (GRECO). ES pabrėžia, jog labai svarbu, kad Albanija užtikrintų, kad būsiami baudžiamosios teisės aktų teisiniai pakeitimai, įskaitant galimas amnestijas, atitiktų ES *acquis* bei Europos standartus ir visapusiškai padėtų įgyvendinti šalies planą nuosekliai mažinti korupciją.

ES pažymi, kad Albanijos teisinė ir institucinė sistema yra iš dalies suderinta su ES *acquis* ir Europos **pagrindinių teisių** standartais, ir pabrėžia, kad turi būti stiprinamas įgyvendinimas siekiant užtikrinti praktinį visapusišką naudojimąsi pagrindinėmis teisėmis, be kita ko, stiprinant nepriklausomų pagrindinių teisių institucijų pajėgumus ir sistemingai atsižvelgiant į jų rekomendacijas, taip pat tarptautinių stebėsenos įstaigų, įskaitant Europos komitetą prieš kankinimą, rekomendacijas, ir įgyvendinant Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus. ES pažymi, kad Albanija turi suderinti savo teisės aktus su ES *acquis* baudžiamojo proceso, nukentėjusiųjų teisių ir procedūrinių teisių srityse.

ES palankiai vertina tai, kad priimtas naujas **asmens duomenų apsaugos** įstatymas ir dešimt su juo susijusių įgyvendinimo teisės aktų, suderintų su atitinkama ES *acquis*. ES pažymi, kad dabar Albanija turi užtikrinti veiksmingą naujosios teisinės sistemos įgyvendinimą ir taikymą. ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja stiprinti Informacijos ir duomenų apsaugos komisaro, taip pat viešųjų ir privačiųjų duomenų valdytojų institucinius gebėjimus, kad būtų užtikrintas veiksmingas šios teisės įgyvendinimas, įtraukiant ir visuomenės informavimo priemones. ES pabrėžia, jog svarbu, kad Albanija įgyvendintų savo planą veiksmingai tirti duomenų apsaugos teisių pažeidimus, įskaitant plataus masto pažeidimus.

ES pažymi, kad **saviraiškos laisvės** srityje Albanijos teisinė ir institucinė sistema yra iš dalies suderinta su ES *acquis* ir Europos standartais, tačiau vis dar reikia ją gerokai patobulinti. ES atkreipia dėmesį į pirmuosius Albanijos veiksmus įgyvendinant planą sudaryti sąlygas esminei reformai. ES primygtinai ragina Albaniją užbaigti teisinės ir reglamentavimo sistemos pakeitimus ir įdiegti būtinas įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo priemones, kad būtų toliau didinamas žiniasklaidos nuosavybės skaidrumas, žiniasklaidos pliuralizmas ir redakcinė nepriklausomybė, taip pat didinti žiniasklaidos finansavimo iš privačių ir valstybinių išteklių skaidrumą, stiprinti žiniasklaidos reguliavimo institucijos savarankiškumą bei valstybinio transliuotojo nepriklausomumą, laikantis ES *acquis*.

ES susirūpinusi pažymi, kad žodinių ir fizinių išpuolių, šmeižto kampanijų ir strateginių ieškinių prieš žurnalistus dėl visuomenės dalyvavimo (SLAPP) atmosfera nepagerėjo ir ši klausimą vis dar reikia visapusiškai spręsti. ES atkreipia dėmesį į naujas Baudžiamojo kodekso nuostatas dėl šmeižto dekriminalizavimo žurnalistų atveju. ES primena, jog svarbu, kad Albanija ilgiau nedelsdama visiškai panaikintų likusias baudžiamąsias nuostatas dėl įžeidimo ir šmeižto, o su šmeižtu susijusius civilinius aspektus suderintų su Europos standartais, ir ragina visapusiškai ir greitai suderinti teisės aktus su ES kovos su SLAPP direktyva. ES taip pat pabrėžia, kad svarbu imtis tolesnių veiksmų, susijusių su ES rekomendacija[...] dėl kovos su SLAPP. ES pabrėžia, kad reikės imtis kruopščių tolesnių veiksmų, visų pirma jų imantis paskirtiesiems ryšių punktams valstybinėje policijoje ir prokuratūroje, kad formalios priemonės ir apsaugos priemonės būtų veiksmingai įgyvendinamos ir jomis būtų apčiuopiamai padidintas žurnalistų saugumas bei pagerinta jų darbo aplinka. Bet kokie teisinės sistemos pakeitimai turi atitikti Europos standartus ir rekomendacijas, įskaitant Venecijos komisijos nuomones, ir dėl jų turėtų būti rengiamos įtraukios konsultacijos su žiniasklaidos organizacijomis ir pilietine visuomene. Šiame kontekste ES atkreipia dėmesį į vykstantį struktūrinį institucijų ir žiniasklaidos subjektų dialogą aptariant pagrindines reformas, kuriomis siekiama stiprinti saviraiškos laisvę, žiniasklaidos laisvę ir pliuralizmą. Šio dialogo metu parengtos rekomendacijos turėtų būti tolesnių būtinų žiniasklaidos sektoriaus reformų pagrindas.

Lyčių lygybės ir nediskriminavimo srityse, kuriose Albanija iš dalies suderino teisės aktus su ES *acquis*, ES atkreipia dėmesį į Albanijos toliau daromą pažangą, susijusią su planuojamu nediskriminavimo teisinės sistemos visapusišku suderinimu su ES *acquis*, taip pat į suderinimo priemones, susijusias su Rasinės lygybės direktyva. ES pabrėžia, kad reikia užtikrinti institucinius gebėjimus ir tvarų finansavimą visais administravimo lygmenimis, kad būtų galima laiku įgyvendinti priemones, įskaitant teisinių nuostatų dėl nediskriminavimo, kovos su neapykantos nusikaltimais ir neapykantą kurstančia kalba, nukreiptais prieš visas grupes, neatsižvelgiant į religiją, pilietybę, rasinę ar etninę kilmę ir bet koki kitą diskriminacijos pagrindą, suderinimą, taip pat pagarbą LGBTI asmenų visapusiškam ir lygiateisiam naudojimuisi visomis žmogaus teisėmis, jų apsaugą ir įgyvendinimą, be kita ko, pasitelkiant Apsaugos nuo diskriminacijos komisaro, kuris nėra iš naujo paskirtas nuo 2023 m., ir visuomeninio advokato, kurio institucinius gebėjimus reikia sustiprinti, darbą. ES taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja užbaigti teisės aktų suderinimą su ES *acquis* lyčių lygybės srityje, visų pirma siekiant veiksmingai kovoti su seksualiniu smurtu ir smurtu dėl lyties, ir palankiai vertina tai, kad priimtas Lyčių lygybės įstatymas. Pastangos turės būti sutelktos į veiksmingą įgyvendinimą ir smurto aukoms skirtų prieglaudų tvarumo didinimą. ES prašo Albanijos skirti papildomų išteklių, kad būtų padidinti instituciniai gebėjimai ir užtikrintas teisių gynimo ir pagalbos aukoms paslaugų tvarumas. ES pažymi, jog svarbu, kad Albanija stiprintų asmenų su negalia teises, be kita ko, kiek tai susiję su didele pažanga deinstitucionalizavimo, paramos savarankiškam gyvenimui ir prieinamumo srityse¹.

ES primena, kad Albanija planuoja puoselėti ir stiprinti **vaiko teises**, be kita ko, stiprinti integruotą vaiko apsaugos sistemą ir didinti bendruomeninių paslaugų prieinamumą, kad būtų užbaigtas vaikų deinstitucionalizavimo procesas. ES pabrėžia, kad reikia laiku įgyvendinti reformą, kad būtų puoselėjamos ir stiprinamos vaiko teisės, kaip pagrindiniu principu vadovaujantis geriausiaisiais vaiko interesais. ES ragina Albaniją skirti pakankamai finansinių išteklių ir stiprinti institucinius gebėjimus visais valdžios lygmenimis, kad būtų kovojama su vaikų skurdu.

¹ Švietimo ir profesinės įtraukties klausimai nagrinėjami kartu su 19 ir 26 skyriais.

Kalbant apie **teisę į nuosavybę**, ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą, ir pabrėžia, kad svarbu nedelsiant spręsti šį klausimą laikantis ES sutarčių, taip pat užtikrinti veiksmingą ir laiku atliekamą visų teismo sprendimų, visų pirma galutinių teismo sprendimų, įgyvendinimą, pripažįstant buvusio savininko nuosavybės teisę, taip nutraukiant užsitęsusias vykdymo neužtikrinimo situacijas. Tai pasakytina ir apie Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus šioje srityje. ES pažymi, kad Albanija priėmė įgyvendinimo teisės aktus dėl Kadastro įstatymo ir Įstatymo dėl pereinamojo laikotarpio nuosavybės procesų užbaigimo, tačiau vis dar išlieka didelių įgyvendinimo iššūkių. ES atkreipia dėmesį į neproporcingą poveikį teritorijoms, kuriose gyvena daug tautinėms mažumoms priklausančių asmenų, didelės ekonominės vertės teritorijoms ir pakrančių zonoms. Visų pirma, remiantis veiksnių gairėmis dėl teisinės valstybės skyrių, diegiama veiksminga ir skaidri nuosavybės registravimo ir integruoto valdymo sistema, pagal kurią Albanijoje bus užtikrintos aiškios ir patikimos nuosavybės teisės, siekiant ne vėliau kaip 2030 m. užtikrinti teisę į nuosavybę teikiant visiškai skaitmenizuotas paslaugas. Šiomis aplinkybėmis Albanija yra nustačiusi du tarpinius atitinkamai 2026 m. ir 2028 m. tikslus, kurie turėtų būti reguliariai stebimi, ne vėliau kaip 2027 m. antrąjį ketvirtį parodant apčiuopiamą laipsnišką pažangą, susijusią su pirmąja registracija ir vėlesniu galutinių nuosavybės teisių suteikimu. Pirmasis tikslas yra susijęs su kadastrinių žemėlapių skaitmenizavimu, o antrasis – su pirmosios registracijos užbaigimu. Šiuo atžvilgiu ES taip pat pabrėžia, kad Albanija turi užtikrinti, kad būtų paskelbti kadastriniai žemėlapiai, atsižvelgiant į skaitmenizacijos procesą, kuris iki šiol tebėra ribotas. Ji akcentuoja, kad taip pat svarbu, kad Albanija užtikrintų, jog paskelbus atskirus kadastrinius žemėlapius, o suinteresuotajai šaliai pateikus jos turtui įregistruoti reikalingus dokumentus, Valstybės kadastro agentūra, kaip apibrėžta įdiegtoje teisinėje sistemoje, per nustatytą 45 dienų terminą išduotų galutinį nuosavybės pažymėjimą arba informuotų suinteresuotąją šalį, kad į minėto turto nuosavybę taip pat pretenduoja trečiosios šalys (valstybės ar privačiosios), kad suinteresuotoji šalis galėtų kreiptis į teismą.

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Valstybės kadastro agentūra įdiegė Integralumo planą, kuriame atsižvelgiama į suinteresuotųjų subjektų atsiliepimus siekiant nuo 2025 m. padidinti skaidrumą, veiksmingumą ir atskaitomybę teikiant paslaugas, kaip numatyta veiksmų gairėse dėl teisinės valstybės skyrių. ES taip pat pabrėžia, kad tebėra labai svarbu gauti periodinius ir išsamius paaiškinimus dėl Integralumo plano įgyvendinimo. ES pabrėžia, kad Turto tvarkymo agentūra taip pat turėtų veikti visiškai skaidriai. Ji ragina ne vėliau kaip 2026 m. nustatyti realistiškus terminus galimoms kompensacijoms sumokėti, kaip numatyta veiksmų gairėse dėl teisinės valstybės skyrių. Šiuo atžvilgiu ES ragina Albanijos valdžios institucijas taip pat spręsti suklastotų dokumentų klausimą, kaip nurodyta 2023 m. gruodžio mėn. Tarybos išvadose dėl plėtros. Be to, ES pakartoja, kad investicijų teisės aktų² peržiūra laikantis ES geriausios praktikos tebėra vienas iš svarbiausių prioritetinių klausimų, kuris turi būti išspręstas ne vėliau kaip 2026 m., kaip numatyta ekonomikos augimo plano reformų darbotvarkėje. Visų pirma ji ragina Albanijos valdžios institucijas užtikrinti, kad už ekspropriaciją „viešojo intereso“ labai teisėtiems savininkams būtų mokamos teisingos kompensacijos. Ji taip pat pabrėžia, kad aiškus nekilnojamojo turto (ariamiosios žemės ar statybų paskirties žemės) klasifikavimo procesas padėtų užkirsti kelią klasifikacijos klaidoms ar bet kokiems piktnaudžiavimo veiksams.

² Šis klausimas nagrinėjamas kartu su 3 derybų skyrių grupe (20 skyrius), 4 derybų skyrių grupe (27 skyrius) ir 6 derybų skyrių grupe (30 skyrius).

ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja saugoti ir propaguoti **mažumoms** priklausančių asmenų teises, ir skatina tai daryti, laikantis šalies tarptautinių įsipareigojimų ir Europos standartų, be kita ko, užtikrinant veiksmingą teisės aktų sistemos, visų pirma Tautinių mažumų apsaugos įstatymo Nr. 96/2017 ir jo antrinės teisės aktų įgyvendinimą. ES ragina Albaniją rengiantis rinkimų ir administraciniams reformoms laikytis teisės aktų sistemos ir antrinės teisės aktų. Ji palankiai vertina tai, kad 2024 m. gruodžio mėn. priimti likę įgyvendinimo poįstatyminiai aktai dėl tapatybės pasirinkimo ir kitų susijusių teisių bei tautinių mažumų kalbų vartojimo palaikant ryšius su administracinėmis įstaigomis ir valdžios institucijomis, kaip numatyta veiksnių gairėse dėl teisinės valstybės skyrių. Ji pabrėžia, kad šie poįstatyminiai aktai turėtų būti visapusiškai, veiksmingai ir laikantis Europos standartų įgyvendinami visoje teritorijoje, visapusiškai atsižvelgiant į atitinkamų tarptautinių priežiūros institucijų rekomendacijas ir dalyvaujant visiems atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams. ES ragina Albanijos valdžios institucijas užtikrinti, kad įgyvendinant pirmiau minėtus poįstatyminius aktus laikantis Europos standartų būtų praktiškai užtikrinama teisė į laisvą tapatybės pasirinkimą. ES primena, kad bet kokie vėlesni patikrinimai ar prašymai pateikti įrodymų turėtų likti išimtiniai. ES taip pat pažymi, kad pagal dabartinius teisės aktus turi būti užtikrinta galimybė mokytis mažumų kalbų be papildomų išankstinių sąlygų ar pernelyg griežto aiškinimo laikantis mažumų gyventojų skaičiaus ribos³. ES taip pat pažymi, kad reikia ir toliau stiprinti Valstybinio tautinių mažumų komiteto ir vietos valdžios institucijų institucinius gebėjimus ir toliau teikti jiems ilgalaikius išteklius. Romų ir egiptiečių mažumos klausimu ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja įvykdyti Poznanės deklaracijoje nustatytus įsipareigojimus švietimo, užimtumo, būsto ir sveikatos srityse ir stiprinti nacionalinį romų informacijos centrą. ES prašo Albanijos skirti pakankamai viešųjų išteklių šios srities politikos priemonėms įgyvendinti ir koordinavimui stiprinti. Ji taip pat pažymi, kad Albanija yra priėmusi nuostatas, pagal kurias mažumoms priklausantys asmenys gali išsaugoti ir plėtoti savo kultūros paveldą ir puoselėti žinias apie savo istoriją.

ES pabrėžia, kad stojimo į ES metu Albanija turi būti užtikrinusi visapusišką savo teisės aktų sistemos suderinimą su ES *acquis*, kad būtų užtikrintas visapusiškas naudojimas **ES pilietybės teisėmis**.

³ Šis klausimas nagrinėjamas kartu su 3 derybų skyrių grupe (26 skyrius).

4. 24 skyrius. Teisingumas, laisvė ir saugumas

ES pažymi, kad Albanija yra įdiegusi teisinę ir institucinę kovos su organizuotu nusikalstamumu sistemą. ES palankiai vertina tai, kad Albanija peržiūrėjo Baudžiamąjį kodeksą – jis yra suderintas su pagrindinių teisės aktų, sudarančių ES kovos su sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu, terorizmu ir pinigų plovimu *acquis*, baudžiamosiomis nuostatomis. Be neseniai padarytų Baudžiamojo kodekso pakeitimų, reikia priimti papildomus šios sistemos pakeitimus, kad ji būtų visapusiškai suderinta su ES *acquis*. ES ragina Albaniją užtikrinti, kad Sąjungos ribojamųjų priemonių pažeidimai, taip pat nusikaltimai aplinkai būtų kriminalizuojami. ES pabrėžia, kad Albanijos bendradarbiavimas teisėsaugos srityje su ES valstybėmis narėmis, Europolu, Eurojustu ir CEPOL, taip pat labai aktyvus dalyvavimas EMPACT veikloje, duoda teigiamų rezultatų išardant organizuotas nusikalstamas grupes. ES pažymi, kad šios pastangos turėtų būti toliau stiprinamos, ir ragina Albaniją toliau dalyvauti įgyvendinant Europolo koordinuojamas strategines priemones. Kartu skubiai reikia dėti daugiau pastangų siekiant spręsti policijos, kuri tebėra labai pažeidžiama korupcijos požiūriu, sąžiningumo klausimus. Šiame kontekste ES pabrėžia, kad Albanija turi imtis ryžtingų ir tvarių veiksmų, kad būtų padidintas policijos sąžiningumas, užtikrinti nuolatiniai ir išsamūs Policijos priežiūros agentūros atliekami tyrimai, sprendžiama didelio rotacijos atvejų skaičiaus problema ir užtikrinti nuopelnais grindžiami ir skaidrūs paskyrimai, perkėlimai ir paaukštinimai policijoje. ES taip pat pabrėžia, kad reikia tolesnių pastangų siekiant konsoliduoti įdirbį tyrimų, baudžiamojo persekiojimo, galutinių apkaltinamųjų nuosprendžių ir turto, susijusio su sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu, įskaitant pinigų plovimą, arešto bei konfiskavimo srityse, taip pat parodyti, kad laikomasi proaktyvaus bei veiksmingo požiūrio tarptautinio bendradarbiavimo atžvilgiu. ES pabrėžia, kad Albanija kovos su organizuotu nusikalstamumu institucijoms turėtų toliau teikti aukšto lygio paramą, pakankamai išteklių, techninių ir operatyvinių pajėgumų ir užtikrinti tvirtą tarpinstitucinį koordinavimą. ES taip pat atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą užtikrinant, kad baudžiamuosiuose procesuose nuo pat pradžių būtų sistemingai atliekami finansiniai tyrimai, ir ragina Albaniją plėtoti gebėjimus atlikti sudėtingus finansinius tyrimus. ES prašo Albanijos toliau konsoliduoti pažangą šioje srityje.

ES taip pat atkreipia dėmesį į Albanijos nuolatinės pastangas padidinti turto arešto ir konfiskavimo apimtis, kad su nusikalstama veikla susijęs turtas būtų išaldomas ir skatinamas jo pakartotinis naudojimas socialinėms reikmėms. ES palankiai vertina tai, kad priimtas Turto susigrąžinimo tarnybos įstatymas, o Albanijos valstybinėje policijoje įsteigta Turto susigrąžinimo tarnyba. ES pabrėžia, kad reikia užtikrinti veiksmingą turto identifikavimą ir atsekimą, kad būtų padidintos turto arešto ir konfiskavimo apimtys. ES tikisi, kad Albanija toliau imsis konkrečių veiksmų, be kita ko, susijusių su šalies gebėjimu koordinuoti pastangas su kitomis atitinkamomis institucijomis, siekdama užtikrinti, kad Turto susigrąžinimo tarnyba veiktų visu pajėgumu ir turėtų pakankamai išteklių savo įgaliojimams vykdyti.

ES primena, kad Albanijai įgyvendinus veiksmų planą ir sustabdžius planuotą fiskalinę amnestiją bei savanoriško mokestinių prievolių vykdymo programą, 2023 m. spalio mėn. ji buvo išbraukta iš Finansinių veiksmų darbo grupės (FATF) jurisdikciją turinčių subjektų, kuriems taikoma griežtesnė stebėseną, sąrašo. ES primygtinai ragina Albaniją užtikrinti, kad būsiami baudžiamosios teisės teisiniai pakeitimai, įskaitant galimas amnestijas ir savanoriško mokestinių prievolių vykdymo programas, atitiktų šalies planus ir skatintų kovą su organizuotu nusikalstamumu, taip pat būtų suderinti su atitinkama ES *acquis* ir tarptautiniais standartais, pavyzdžiui, tais, kuriuos yra nustatęs Kovos su pinigų plovimu ir terorizmo finansavimu priemonių įvertinimo ekspertų komitetas (MONEYVAL) ir Finansinių veiksmų darbo grupė (FATF)⁴.

ES primygtinai ragina Albaniją priimti visus reikiamus teisės aktus ir įgyvendinimo priemones **kibernetinių nusikaltimų** srityje ir prisijungti prie Budapešto konvencijos antrojo papildomo protokolo, siekiant veiksmingai kovoti su kibernetiniais nusikaltimais. ES pažymi, kad Albanija turėtų suformuoti svarų įdirbį kibernetinių nusikaltimų prevencijos ir kovos su jais srityje, visų pirma nustatyti veiksmingesnį teisėsaugos atsaką, daugiausia dėmesio skirdama kibernetinių nusikaltėlių nustatymui, atsekamumui ir baudžiamajam persekiojimui, užtikrindama tinkamus kibernetinių nusikaltimų tyrimo pajėgumus ir išteklius, be kita ko, Nacionaliniame nusikaltimų tyrimų biure.

⁴ Kova su pinigų plovimu nagrinėjama kartu su 2 derybų skyrių grupe (4 skyrius).

ES atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą kriminalizuojant visų formų **seksualinę prievartą prieš vaikus** ir prašo Albanijos ypatingą dėmesį skirti apsaugai nuo seksualinės prievartos prieš vaikus tiek internete, tiek realiame gyvenime ir tokių nusikaltimų prevencijai (įskaitant pakartotinės viktimizacijos prevenciją).

ES pažymi, kad Albanijoje prieinami dideli šaunamųjų ginklų kiekiai, ir prašo Albanijos mažinti neteisėtai laikomų šaunamųjų ginklų skaičių ir **neteisėtą prekybą jais**. ES palankiai vertina tai, kad Albanija priėmė nacionalinę strategiją ir veiksmų planą dėl šaulių ir lengvųjų ginklų (ŠLG) kontrolės, kurie iš esmės yra suderinti su Regioninių veiksmų gairių, skirtų geresnei ŠLG kontrolei Vakarų Balkanuose, tikslais ir bendrais uždaviniais. ES ragina Albaniją užtikrinti visapusišką jų įgyvendinimą. ES taip pat palankiai vertina tai, kad priimtas įstatymas dėl šaunamųjų ginklų importo, eksporto ir tranzito, toliau derinant teisės aktus su ES *acquis*. Be to, ES ragina Albaniją visapusiškai laikytis ES *acquis* dėl šaunamųjų ginklų įgijimo ir laikymo kontrolės. ES taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja dėti daugiau pastangų didinant informuotumą, mezgant ryšius ir šviečiant apie pavojus ir riziką, susijusius su šaunamųjų ginklų / ŠLG netinkamu naudojimu, neteisėtu laikymu ir prekyba jais, taip pat mažinant neteisėtų šaunamųjų ginklų kieki juos legalizuojant, savanoriškai atiduodant ir deaktivuojant.

ES pažymi, kad Albanija yra **prekybos žmonėmis** kilmės, tranzito ir paskirties šalis, todėl ji turi toliau stiprinti kovos su prekyba žmonėmis priemones, daug dėmesio skirdama reikšmingam šios veiklos poveikiui moterims ir mergaitėms. ES pabrėžia, kad svarbu pasiekti tolesnių rezultatų šioje srityje, be kita ko, didinant viešųjų struktūrų paramą aukoms. ES tikisi, kad Albanija savo teisės aktus suderins su ES *acquis* kovos su prekyba žmonėmis srityje.

ES pažymi, kad kovos su narkotikais srityje Albanijos teisėsaugos institucijos gerai bendradarbiauja su atitinkamomis institucijomis ES valstybėse narėse, visų pirma, kiek tai susiję su kova su prekyba narkotikais. ES pabrėžia, kad, be oficialios strateginės programos priėmimo, bus itin svarbu, kad Albanija įgyvendintų visa apimančią strateginę požiūrį, kaip veiksmingai ir nuosekliai kovoti su narkotinių medžiagų auginimu, gamyba ir prekyba jomis ir užkirsti tam kelią. ES palankiai vertina tai, kad Albanija planuoja stiprinti ir operacionalizuoti institucinę sistemą, ir teigiamai vertina tai, kad įsteigtas Nacionalinis narkotikų stebėjimo centras ir sukurta nacionalinė ankstyvojo perspėjimo sistema, skirta keistis informacija apie naujas psichoaktyvias medžiagas. ES ragina Albaniją užtikrinti nacionalinės ankstyvojo perspėjimo sistemos veikimą ir veiksmingumą, be kita ko, aktyviau bendradarbiaujant su Europos Sąjungos narkotikų agentūra (EUDA). ES pabrėžia, kad Albanija turi suformuoti svarų įdirbį narkotikų konfiskavimo bei sunaikinimo ir susijusio turto konfiskavimo srityse.

ES pažymi, kad Albanija yra sukūrusi strateginę ir teisinę **kovos su terorizmu ir smurtiniu ekstremizmu** sistemą, kuri iš esmės atitinka ES *acquis*, nors vis dar reikia padaryti tam tikrų papildomų pakeitimų, kad teisės aktai būtų visapusiškai suderinti. ES taip pat pažymi, kad strateginė ir teisinė sistema turi būti veiksmingai įgyvendinama praktikoje. ES taip pat ragina Albaniją įgyvendinti 2025 m. spalio mėn. pasirašytą naująjį Bendrą Vakarų Balkanams skirtą veiksmų planą dėl terorizmo ir smurtinio ekstremizmo prevencijos ir kovos su jais, visų pirma priimti nacionalines veiksmų gaires. ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja suteikti pakankamai išteklių, kad būtų kovojama su terorizmu ir smurtiniu ekstremizmu, stiprinti su radikalizuotais asmenimis ir nusikaltėliais teroristais susijusį tarpžinybinį ir tarptautinį bendradarbiavimą ir bylų valdymo bei nukreipimo mechanizmus. ES atkreipia dėmesį į pastangas užkirsti kelią smurtiniam ekstremizmui, visų pirma į Kovos su smurtiniu ekstremizmu koordinavimo centro atliekamą darbą. ES pažymi, kad reikia ir toliau skirti dėmesį radikalizacijai kalėjimuose ir teroristinio turinio sklaidai internete. ES pažymi, kad regioninis bendradarbiavimas ir keitimasis neskelbtina informacija su Europolu ir valstybėmis narėmis yra patenkinamas, ir kad turėtų būti toliau dedamos pastangos. ES pabrėžia, kad reikia tęsti darbą kovojant su terorizmo finansavimu ir pinigų plovimu, visų pirma didinti terorizmo finansavimo tyrimų veiksmingumą. ES palankiai vertina tai, kad priimtas naujas įstatymas dėl išankstinės informacijos apie keleivius (API) ir keleivio duomenų įrašų (PNR), siekiant sustiprinti gebėjimus kovoti su terorizmu ir sunkiomis nusikalstamomis veikomis, susijusiomis su kelionėmis oro transportu.

ES pabrėžia, jog svarbu, kad Albanija užtikrintų **ypatingos svarbos infrastruktūros objektų** apsaugą savo ypatingos svarbos subjektų atsparumo teisinę sistemą suderindama su ES *acquis*, identifikudama pagrindinius ypatingos svarbos infrastruktūros objektus ir parengdama jų administravimo, įskaitant rizikos analizę, kriterijus.

ES pažymi, kad Albanija savo teisės aktuose yra įtvirtinusi esminius **teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose, civilinėse ir komercinėse bylose** principus, tačiau reikia toliau derinti teisės aktus su ES *acquis*. ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja ratifikuoti likusias atitinkamas tarptautines konvencijas teismo bendradarbiavimo srityje. ES pažymi, kad 2025 m. vasario mėn. Albanija ratifikavo Hagos konvenciją dėl užsienio teismų sprendimų civiliniais arba komerciniais klausimais pripažinimo ir vykdymo (2019 m.). ES taip pat prašo Albanijos stiprinti administracinius gebėjimus, kad ji įvykdytų ES reikalavimus dėl teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose, civilinėse ir komercinėse bylose.

ES palankiai vertina tai, kad **migracijos srityje** Albanija priėmė ir įgyvendina išsamią nacionalinę migracijos strategiją (2024–2030 m.) ir su ja susijusį veiksmų planą (2024–2026 m.), kurie yra suderinti su 2022 m. gruodžio mėn. Komisijos pristatytu ES veiksmų planu dėl Vakarų Balkanų. ES palankiai vertina tai, kad Albanija priėmė nacionalinį nenumatytų atvejų planą, kuris buvo parengtas pagal Europos Sąjungos prieglobsčio agentūros (EUAA) ir Europos sienų ir pakrančių apsaugos agentūros (FRONTEX) metodiką, ir numatė tinkamą jo įgyvendinimo biudžetą didelio atvykstančių migrantų ir tarptautinės apsaugos prašytojų skaičiaus atveju. ES taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja priimti reikiamus pakeitimus teisėtos migracijos srityje, siekdama savo nuostatas suderinti su tam tikromis nuostatomis dėl šeimų susijungimo, vieno leidimo ir naujausių pakeitimų, susijusių su ES mėlynąja kortele. ES prašo Albanijos teisės aktus suderinti su ES *acquis*, kad būtų toliau stiprinama kova su neteisėta migracija. ES atkreipia dėmesį į Albanijos įsipareigojimą kovoti su neteisėtu migrantų gabenimu, visų pirma dalyvauti Pasauliniame kovos su neteisėtu migrantų gabenimu aljanse, ir pabrėžia, kad Albanija turėtų toliau dėti pastangas visais lygmenimis, kad būtų išardytos neteisėto migrantų gabenimo veikloje dalyvaujančios organizuotos nusikalstamos grupės. Plėtojant darbo jėgos migraciją Albanijoje, ES prašo Albanijos intensyviai bendradarbiavimą su trečiosiomis valstybėmis readmisijos srityje ir tikisi, kad Albanija stiprins darbo inspekciją, kad būtų užkirstas kelias priverčiamajam darbui ir neteisėtam tolesniam judėjimui į ES.

ES pabrėžia, kad Albanijos bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis ir FRONTEX readmisijos ir grąžinimo operacijų srityje yra labai geras. ES prašo Albanijos užtikrinti tinkamus priėmimo, visų pirma nelydimų nepilnamečių, pajėgumus, ir taikyti grąžinimo procedūras, kurios atitiktų peržiūrėtą Įstatymą dėl užsieniečių ir ES *acquis*. ES taip pat prašo Albanijos toliau stiprinti bendradarbiavimą su kilmės šalimis grąžinimo ir readmisijos srityse, be kita ko, nuolat vykdyti techninį ir aukšto lygio bendradarbiavimą, taip pat plėtoti praktinį bendradarbiavimą readmisijos srityje.

ES atkreipia dėmesį į bendradarbiavimą su EUAA stiprinant nacionalinę **prieglobsčio** ir priėmimo sistemą, nuolat įgyvendinant 2024 m. spalio mėn. patvirtintų bendradarbiavimo veiksmų gairių antrąjį etapą. ES prašo Albanijos kokybiškai įgyvendinti įstatymą dėl prieglobsčio ir plėtoti būtinus papildomus administracinius gebėjimus, kartu užtikrinant tolesnį teisės aktų suderinimą su ES *acquis*. ES taip pat prašo Albanijos sistemingai nukreipti asmenis į prieglobsčio procedūrą ir didinti sprendimų prieglobsčio bylose skaičių ir kokybę. ES taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad nelydimų nepilnamečių priėmimo infrastruktūra laikinai patikėta NVO, ir primena, kad Albanija planuoja prieglobsčio prašytojų klausimą spręsti pasinaudodama tiesiogine vyriausybės parama ir paslaugomis. ES ragina Albaniją rasti nuolatinį sprendimą dėl nelydimų nepilnamečių priėmimo ir apgyvendinimo laikantis ES standartų. ES pažymi, kad reikia toliau nuolat dėti pastangas, kad būtų išspręstas klausimas dėl Albanijos piliečių, kurie ES valstybėse narėse pateikia nepagrįstus prieglobsčio prašymus.

ES pažymi, kad Albanijos vizų politika dar nėra visapusiškai suderinta su ES sudarytu trečiųjų valstybių, kurių piliečiai privalo turėti vizą, sąrašu. ES primena, kad laikinas vizos reikalavimų panaikinimas neatitinka ES *acquis*. ES atkreipia dėmesį į Albanijos pažangą derinant vizų politiką ir palankiai vertina tai, kad priimtos veiksmų gairės dėl visapusiško suderinimo, taip pat pabrėžia, kad Albanija turi užtikrinti, kad šios veiksmų gairės būtų įgyvendintos laiku, nes visapusiškas vizų politikos suderinimas yra viena iš stojimo į ES sąlygų. ES taip pat pažymi, kad Albanijos informacinės sistemos turės būti papildomai techniškai pritaikytos, kad jos atitiktų Vizų informacinės sistemos (VIS) reikalavimus.

Kalbant apie **Šengeno ir išorės sienas**, ES atkreipia dėmesį į gerą ir nuolatinį operatyvinių bendradarbiavimą su FRONTEX sienų stebėjimo ir kovos su tarpvalstybiniu nusikalstamumu srityje vykdančią bendrą operaciją, dislokuotą nuo 2019 m., ir nuolatinį atnaujinto 2024 m. birželio mėn. susitarimo dėl statuso su FRONTEX įgyvendinimą. ES primena, kad dalis Šengeno *acquis* Albanijoje bus taikoma tik Tarybai priėmus sprendimą panaikinti vidaus sienų kontrolę, kai bus užbaigtas taikytinas Albanijos pasirengimo taikyti Šengeno *acquis* vertinimas. ES tikisi, kad Albanija savo teisės aktus suderins su Šengeno *acquis* ir imsis būtinų veiksmų, kad Šengeno *acquis* būtų įgyvendinta nuo įstojimo dienos arba, kai aktualu, priėmus Tarybos sprendimą dėl visapusiško Šengeno *acquis* nuostatų taikymo. Tai apima prisijungimą prie atitinkamų sistemų, visų pirma Šengeno informacinės sistemos (SIS), Vizų informacinės sistemos (VIS), atvykimo ir išvykimo sistemos (AIS), Europos kelionių informacijos ir leidimų sistemos (ETIAS) ir Registruotų keliautojų programos (RKP), arba jų įdiegimą. ES prašo Albanijos toliau įgyvendinti Nacionalinę integruoto sienų valdymo strategiją (2021–2027 m.) ir palankiai vertina tai, kad priimtas peržiūrėtas Valstybės sienų kontrolės įstatymas. ES atkreipia dėmesį į tai, kad nuo 2020 m. nuolat daugėja pasienio policijos darbuotojų, ir pabrėžia, kad reikia išlaikyti tinkamą darbuotojų skaičių ir operatyvinius pajėgumus. Šiame kontekste ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja spręsti didelės pasienyje dirbančių pareigūnų kaitos problemą. ES palankiai vertina tai, kad laikantis Komisijos pateiktų gairių 2026 m. sausio mėn. priimtas Šengeno veiksmų planas, ir prašo Albanijos jį įgyvendinti padarant teisinius pakeitimus ir investuojant į reikiamą infrastruktūrą, įrangą, darbuotojus ir mokymus.

Euro padirbinėjimo klausimu ES atkreipia dėmesį į tai, kad Albanija planuoja toliau keistis informacija su Europos Komisija, Europolu ir Europos Centrinio Banku pagal atitinkamus bendradarbiavimo susitarimus dėl euro valiutos apsaugos nuo padirbinėjimo.

5. Ekonominiai kriterijai

ES palankiai vertina tai, kad Albanija sėkmingai siekia tapti **veikiančia rinkos ekonomika**. ES pabrėžia nuolatinį platų vidaus sutarimą dėl ekonominės politikos pagrindų, įskaitant ribotą valstybės vaidmenį ekonomikoje ir politinį pasiryžimą liberalizuoti rinką. ES pripažįsta pastaraisiais metais padarytą pažangą, tačiau pažymi, kad silpnas teisinis saugumas, didelės apimties neoficiali ekonominė veikla, žemas finansų sektoriaus išsivystymo lygis, sunkumai užtikrinant sutarčių teises bei nuosavybės teisių vykdymą ir registruojant nuosavybės teises, valstybės valdomų įmonių skaidrumo ir atskaitomybės trūkumai ir platesnio pobūdžio valdymo struktūrinių reformų spragos, taip pat su korupcija susiję susirūpinimą keliantys aspektai toliau riboja efektyvų rinkos ekonomikos veikimą, ir tai lemia lėtą konvergenciją ir potencialo nepasiekiantį ekonominį augimą. Šiuos klausimus reikia toliau spręsti. ES pabrėžia, jog verslo aplinka turi būti toliau gerinama sudarant vienodas sąlygas vietos ir užsienio veiklos vykdytojams, kad Albanija taptų patrauklesne investavimo vieta. ES palankiai vertina tai, kad priimta vidutinės trukmės pajamų strategija, atsižvelgiant į žemą pajamų sutelkimo lygį, ir ragina ją įgyvendinti, kad pajamų sutelkimo lygis būtų padidintas. ES pabrėžia, kad Albanija turi sustiprinti viešųjų investicijų valdymo sistemos įgyvendinimą praktikoje. ES prašo Albanijos sistemingai ir nuodugniai įgyvendinti tiek ES politikos rekomendacijas, teiktas vienas kitą sekusiuose plėtros dokumentų rinkiniuose, tiek bendrai sutartas politikos gaires ES ir regioninių partnerių ekonominio ir finansinio dialogo bendrų išvadų kontekste, taip pat įsipareigojimus, kurie prisiimti kaip Vakarų Balkanų ekonomikos augimo plano reformų darbotvarkės dalis. ES pabrėžia, jog kruopštus ir visapusiškas tokių reformų įgyvendinimas padės Albanijai atitikti veikiančios rinkos ekonomikos kriterijus ir užtikrinti, kad įmonės galėtų veikti nuspėjamoje aplinkoje, kuri grindžiama teisinės valstybės principu ir vienodomis sąlygomis konkurentams. Albanija taip pat turi šalinti trikdžius, kurių vis dar kyla nekilnojamojo turto ir statybos pramonės sektoriuose dėl korupcijos, neišsamiai įformintų nuosavybės teisių, teisinės sistemos trūkumų ir nefinansinių sandorių.

ES pažymi, kad Albanija plėtoja savo **gebėjimą atlaikyti konkurencijos spaudimą ir rinkos jėgas** Sąjungoje. Nepaisant to, kad kai kur dar reikšmingai atsiliekiama palyginti su regioniniu ir Europos lygmenimis, ES pabrėžia, kad Albanijos energetikos ir transporto infrastruktūra ir ekonomikos skaitmenizacija labai pagerėjo. ES taip pat pažymi, kad turi būti tęsiamos didelės investicijos į visas fizinės infrastruktūros sritis, kartu užtikrinant geresnį viešųjų investicijų valdymą ir viešuosius pirkimus, be kita ko, praktiškai užtikrinant sąžiningą ir konkurencinį sutarčių skyrimą, valdymo reformas, įskaitant kovą su korupcija, ir sustiprintą kibernetinį atsparumą. ES ragina Albaniją didinti savo konkurencingumą (jam šiuo metu trukdo verslumo ir technologinės praktinės patirties stygius, nepatenkinti investicijų į žmogiškąjį vystymąsi poreikiai ir nuolat mažos išlaidos moksliniams tyrimams ir plėtrai) užtikrinant geresnę švietimo rezultatų kokybę bei lygį, be kita ko, profesinio rengimo ir mokymo srityje, ir teikiant paskatas investuoti į mokslinius tyrimus bei aukštąjį mokslą. ES taip pat prašo Albanijos didinti socialinės apsaugos ir sveikatos draudimo aprėptį ir pakankumą, kad būtų sumažinta gyventojų, kuriems gresia skurdas, dalis ir taip sudarytos galimybės įtraukiam ir socialiniu požiūriu subalansuotam ekonominiam vystymuisi.

* * *

Atsižvelgdama į Albanijos pasirengimo padėtį, ES pažymi, jog – laikantis nuomonės, kad Albanija turi toliau daryti pažangą derindama savo teisės aktus su 1 derybų skyrių grupės („Pagrindiniai principai“) ES *acquis*, atitinkamais Europos standartais ir juos įgyvendinama, taip pat įgyvendinama Europos Komisijos metinėse ataskaitose ir ES bei Albanijos politinio dialogo metu nustatytus prioritetus, nedarant poveikio jokioms papildomoms sąlygoms, kurios būtų nustatytos tolesniuose 1 grupei apibrėžtuose kriterijuose – skyrius ir šią grupę bus galima preliminariai uždaryti tik tada, kai ES įsitikins, kad yra tenkinami šie uždarymo kriterijai:

1 grupės atveju horizontaliuoju lygmeniu Albanija yra užtikrinusi savo veiksmų gairių nuolatinį įgyvendinimą ir viešai prieinamą stebėseną, taikydama patikimą ir daugiadalykį mechanizmą, ypatingą dėmesį skirdama žmogiškųjų ir finansinių išteklių pakankamumui, instituciniam pajėgumui, nustatytų terminų laikymuisi, taip pat vedama išsamų ir įtraukų dialogą su visais suinteresuotaisiais subjektais; konkrečiai, kiek tai susiję su:

- veiksmų gairėmis dėl teisinės valstybės skyrių – be kita ko, tenkindama 23 ir 24 skyriuose pateiktus kriterijus;
- veiksmų gairėmis dėl demokratinėsi institucijų veikimo – užtikrindama, kad būtų sukurtos stabilios ir konsoliduotos demokratinės institucijos ir procesai, įskaitant rinkimų vykdymą visapusiškai laikantis ESBO / ODIHR rekomendacijų, užtikrindama atskaitomybę ir veiksmingumą, be kita ko, įskaitant Parlamento vykdomą priežiūrą bei kitas funkcijas, ir toliau stiprindama pilietinei visuomenei palankią aplinką visais valdžios lygmenimis;
- veiksmų gairėmis dėl viešojo administravimo reformos – parodydama nuoseklią ir patikrinamą pažangą visose viešojo administravimo reformos strateginės programos srityse, užtikrindama, kad ji būtų efektyviai ir veiksmingai organizuota visais valdžios lygmenimis, įskaitant politikos formavimą ir koordinavimą, taip pat užtikrindama viešųjų paslaugų ir žmogiškųjų išteklių valdymą, aiškiai apibrėžtus vidaus ir išorės atskaitomybės mechanizmus visais valdžios lygmenimis ir atitinkančius teisėmis grindžiamą požiūrį, paslaugų teikimą ir viešųjų finansų valdymą.

23 skyrius. Teisminės institucijos ir pagrindinės teisės

Albanija toliau įgyvendina visapusišką teisingumo reformą, remdamasi pasiekimais, kad užtikrintų teismų sistemos nešališkumą, nepriklausomumą, atskaitomybę, profesionalumą, kokybę ir veiksmingumą. Visų pirma Albanija ši uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- bus užtikrinusi tolesnę teisingumo reformos įgyvendinimą pagal atitinkamą ES *acquis* ir Europos standartus, kad būtų garantuotas teisminių institucijų **nepriklausomumas, nešališkumas, sąžiningumas ir efektyvumas**, be kita ko, nuosekliai taikydama teisminių institucijų savivaldos organų sąžiningumo, vertinimo pagal nuopelnus ir skaidrumo principus, taip pat ir skiriant jų narius;
- bus įtvirtinusi **atskaitomybę ir sąžiningumą** teismų sistemoje visais lygmenimis, sistemingai ir nuosekliai vykdydama nuopelnais pagrįstus ir skaidrius teisėjų bei prokurorų skyrimus, perkėlimus ir paaukštinimus ir užtikrindama tinkamus vyriausiojo teisingumo reikalų inspektorius, Aukštosios teismų tarybos ir Aukštosios prokuratūros tarybos gebėjimus, visų pirma siekiant laiku atlikti turto deklaracijų vertinimą, taip pat sistemingą ir išsamų tikrinimą, visapusiškai vadovaujantis patikimumo patikrinimo procesu įtvirtintais aukščiausiais standartais; taip pat toliau užtikrindama ir stiprindama sisteminių teismų sistemos atsparumą bandymams vykdyti nederamą vidaus ir išorinį kišimąsi ir daryti nederamą vidinę ar išorinę įtaką, veiksmingai įgyvendinama ir toliau stiprindama esamus reaguoti į tokius atvejus skirtus mechanizmus, nepriklausomai nuo to, kad Albanija turi užtikrinti, kad jos vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios atstovai susilaikytų nuo nederamo kišimosi į teisingumo institucijų veiklą siekiant įgyvendinti Konstitucinio Teismo sprendimus, ir taikyti Europos standartus, visų pirma Venecijos komisijos nustatytus standartus dėl sprendimų dėl imuniteto;

- bus užtikrinusi tvarią teisminių institucijų **kokybę**, be kita ko, toliau mažindama neatliktų vertinimų skaičių – pasiekiant tris ketvirtadalius metinių numatytų planų, remiantis objektyviais, kokybinius ir kiekybinius elementus apimančiais kriterijais, paremtais konsoliduota statistika, užtikrinant, kad laiku būtų skelbiami motyvuoti sprendimai, ir išlaikant pakankamus išteklius sustiprintai Teisėjų mokyklai, kad ji galėtų veikti pagal ES ir Europos standartus, visų pirma, kiek tai susiję su darbuotojų įdarbinimo sąžiningumu ir kokybe, kandidatų atranka ir teikiamu mokymu;
- bus užtikrinusi teismų ir prokuratūrų **efektyvumą** ir veiklos rezultatus, užpildydama apie 75 % laisvų teisėjų darbo vietų, toliau trumpindama bylų nagrinėjimo laiką ir mažindama neišnagrinėtų bylų skaičių, visų pirma didindama žmogiškuosius ir finansinius išteklius, kad būtų gerokai pagerinta teismų infrastruktūros kokybė bei asmenų saugumas ir užtikrintas pakankamas teisėjų ir teisės patarėjų skaičius, suderintas su ES vidurkiu, sukurdama ir nuosekliai naudodama gerai veikiančią **integruotą bylų valdymo sistemą** ir užtikrindama platesnį ir tinkamesnį alternatyvaus ginčų sprendimo naudojimą.

Albanija įgyvendina patikimas ir veiksmingas korupcijos, įskaitant aukšto lygio korupciją, prevencijos ir kovos su ja sistemas. Visų pirma Albanija ši uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- bus dar labiau sustiprinusi ir užtikrinusi pakankamus specializuotų kovos su korupcija įstaigų ir įprastų teisminių institucijų **operatyvinius pajėgumus**, pagerinusi jų infrastruktūrą ir padidinusi jų žmogiškuosius ir finansinius išteklius, skiriamus kovai su korupcija, visų pirma sudėtingoms byloms, įskaitant finansinius tyrimus.

- Bus pademonstravusi svarų ir tvarų **įdirbį** vykdydama tyrimus, baudžiamąjį persekiojimą ir priimdama apkaltinamuosius nuosprendžius visų lygmenų, visų pirma aukšto lygmens, korupcijos bylose, išlaikydama teisinę sistemą, kuria veiksmingai remiama kova su korupcija, ir užtikrindama visapusišką valdžios institucijų bendradarbiavimą.
- Bus pasiekusi svarų įdirbį turto arešto ir konfiskavimo srityje, įskaitant patikimą ir nuoseklią praktiką pradėti lygiagrečius finansinius tyrimus, aiškindamasi korupcijos, įskaitant aukšto lygmens korupciją, atvejus.
- Bus konsolidavusi tvirtą **korupcijos prevencijos sistemą**, be kita ko, veiksmingai įgyvendindama ir stebėdama naujai priimtą daugiametę strategiją pažeidžiamiausiuose sektoriuose, teisėkūros priemonės ir dar neįgyvendintas GRECO / ODIHR rekomendacijas. Bus dar labiau padidinusi turto deklaravimo patikrinimų veiksmingumą ir pasiekusi tvirtą bei tvarų įdirbį proaktyviai vykdydama administracinius tyrimus ir taikydama atgrasomąsias sankcijas, be kita ko, užtikrindama tvarų įdirbį, rodantį, kad atitinkamos valstybės institucijos ir teisėsaugos agentūros bylas proaktyviai ir kokybiškai perduoda baudžiamajam persekiojimui, visų pirma SPAK, ir bus pademonstravusi, kad atitinkamos institucijos imasi kruopščių tolesnių veiksmų.

Albanija ir teisėje, ir praktikoje gina pagrindines teises ir yra visapusiškai pasirengusi įgyvendinti Europos pagrindinių teisių chartiją ir kitą atitinkamą ES *acquis* ir atitinkamus tarptautinius ir Europos standartus. Visų pirma Albanija šį uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- bus užtikrinusi veiksmingą žmogaus teisių įgyvendinimą ir laikymosi užtikrinimą, didindama nepriklausomų pagrindinių teisių įstaigų pajėgumus, taikydama **Europos žmogaus teisių konvencijoje**, jos protokoluose ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktikoje nustatytas žmogaus teises ir pagrindines laisves. Bus pasiekusi tinkamą tarptautinių žmogaus teisių stebėsenos organų, įskaitant **Europos komitetą prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą**, rekomendacijų įgyvendinimo lygį.

- bus užtikrinusi tolesnę **saviraiškos laisvės ir žiniasklaidos laisvės** apsaugą priimdama ir veiksmingai bei konkrečiai įgyvendindama visapusišką reformą, įskaitant teisėkūros ir reguliavimo sistemos reformą, visiškai prisiderindama prie ES *acquis*, Europos standartų, geriausios praktikos ir rekomendacijų, be kita ko, kiek tai susiję su reguliavimo institucijos ir žiniasklaidos nepriklausomumu, nuosavybės ir finansavimo skaidrumu, taip pat žurnalistų saugumu, įskaitant visišką baudžiamųjų nuostatų dėl garbės ir orumo įžeidimo panaikinimą ir visišką su garbės ir orumo įžeidimu susijusių civilinių aspektų suderinimą su Europos standartais;
- bus dar labiau sustiprinusi apsaugos nuo diskriminacijos komisaro institucinius gebėjimus, laikydama ES *acquis* ir tarptautinių bei Europos standartų. Bus įgyvendinusi su ES *acquis* suderintus teisės aktus, įskaitant ES teisės aktus, kuriais nustatomi lygybės įstaigoms taikomi standartai, taip pat Europos **nediskriminavimo, lyčių lygybės** ir kovos su seksualiniu smurtu bei smurtu dėl lyties standartai. Toliau gerbs, gins ir užtikrins visapusišką ir lygiateisį LGBTI asmenų naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis. Išlaikys veiksmingus teisių gynimo ir pagalbos smurto aukoms mechanizmus, dauguma iš kurių bus užtikrinami viešuoju finansavimu, įskaitant vidutinės trukmės biudžeto planavimą;
- bus sustiprinusi **vaiko apsaugos** sistemą, kurios veikloje kaip pagrindiniu principu vadovaujama vaiko interesais, be kita ko, kiek tai susiję su vaikais, likusiais be tėvų priežiūros, arba su vaikais su negalia, visų pirma veiksmingą teisės aktų dėl alternatyvios šeimos priežiūros įgyvendinimą, be kita ko, užtikrindama jų suderinimą su galiojančiais teisės aktais, siekiant užbaigti deinstitutionalizavimą. Bus padidinusi pastangas siekdama užtikrinti **asmenų su negalia** teises, be kita ko, kiek tai susiję su reikšminga pažanga deinstitutionalizuojant asmenis su negalia ir prieinamumu. Bus užtikrinusi ilgalaikį finansavimo ir institucinių gebėjimų tvarumą vaiko apsaugos ir asmenų su negalia teisių srityse;

- bus užtikrinusi, kad būtų įdiegta veiksminga ir skaidri nuosavybės registravimo ir integruoto valdymo sistema, kuria užtikrinama, kad būtų laiku išduodami aiškūs ir patikimi nuosavybės teisės dokumentai. Visi kadastriniai duomenys, įskaitant nuosavybės teises ir kadastro žemėlapius, bus suskaitmeninti ir kruopščiai atnaujinami siekiant sistemingai pašalinti sutampančius ar netikslius duomenis, o pirmosios registracijos procesas bus užbaigtas laikantis atitinkamų Albanijos įsipareigojimų, priimtų veiksmų gairėse dėl teisinės valstybės skyrių, ir bus reguliariai stebimas. Toliau mažins teismo neišnagrinėtų bylų, susijusių su turtiniais klausimais, skaičių ir užtikrins, kad visos atitinkamos institucijos veiksmingai bei laiku įvykdytų visus teismo sprendimus, visų pirma galutinius teismo sprendimus, kuriais pripažįstama buvusio savininko teisė į nuosavybę, taip užkirsdama kelią užsitęsusio nevykdymo atvejams. Tai pasakytina ir apie Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimus šioje srityje. Bus užtikrinusi, kad turto nusavinimo ir panaikinimo atvejais būtų visapusiškai laikomasi tinkamo proceso;
- bus užtikrinusi visapusišką ir veiksmingą Tautinių mažumų apsaugos įstatymo ir visų jo antrinės teisės aktų įgyvendinimą, laikydamosi savo tarptautinių įsipareigojimų ir Europos standartų, be kita ko, stiprindama gebėjimus ir išteklius, visų pirma Tautinių mažumų komiteto, kad būtų apsaugotos tautinėms mažumoms priklausančių asmenų teisės;
- bus užtikrinusi visišką savo teisinės sistemos suderinimą su ES *acquis* **pilietybės teisių** srityje, be kita ko, pagal atitinkamą ESTT jurisprudenciją panaikinusi teisinį pagrindą, leidžiantį plėtoti pilietybės suteikimo investuotojams programą.

24 skyrius. Teisingumas, laisvė ir saugumas

Albanija įgyvendina tvirtą ir veiksmingą kovos su sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu sistemą. Visų pirma Albanija šį uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- bus suderinusi savo teisinę sistemą su ES *acquis*, Europos ir tarptautiniais kovos su sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu standartais, be kita ko, kiek tai susiję su pinigų plovimo kriminalizavimu, standartais ir šiose srityse toliau įgyvendins tvirtą strateginę sistemą pagal ES standartus;
- bus pasiekusi naujausiais ir išsamiais statistiniais duomenimis patvirtintą svarų įdirbį atliekant tyrimus, vykdant baudžiamąjį persekiojimą ir priimant galutinius apkaltinamuosius nuosprendžius visose sunkaus ir organizuoto nusikalstamumo srityse (įskaitant prekybą žmonėmis, šaunamaisiais ginklais, narkotikais, seksualinę prievartą prieš vaikus, kibernetinius nusikaltimus ir pinigų plovimą, be kita ko, kaip atskirą nusikalstamą veiklą);
- bus parodžiusi proaktyvų ir veiksmingą požiūrį į vidaus ir tarptautinį teisės saugos ir teisminių bendradarbiavimą, grindžiamą patobulinta tyrimo metodika, skirta sudėtingoms baudžiamosioms byloms nagrinėti, ir toliau įgyvendins priemones, užtikrindama sąžiningumą, be kita ko, pasitelkdama nuolatinius ir išsamius Policijos priežiūros agentūros atliekamus tyrimus, nuopelnais grindžiamus ir skaidrius paskyrimus, taip pat karjeros raidą teisės saugos institucijose, visų pirma policijoje;
- bus pasiekusi naujausiais ir išsamiais statistiniais duomenimis patvirtintą svarų įdirbį areštuojuojant ir galutinai konfiskuojant turtą, be kita ko, taikant visapusiškai veikiančią tarpinstitucinę sistemą pasitelkiant turto susigrąžinimo tarnybą turtui atsekti, nustatyti, įšaldyti, valdyti ir konfiskuoti, laikantis ES *acquis* ir skiriant pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių;
- kovoje su sunkiu ir organizuotu nusikalstamumu, įskaitant pinigų plovimą, bus parodžiusi, kad toliau laikosi įtikimos ir nuoseklios praktikos sistemingai pradėti finansų tyrimus, patvirtintos naujausiais ir išsamiais statistiniais duomenimis;

- bus tinkamai įgyvendinusi visapusišką, atžvalgų lyčiai ir į aukas orientuotą požiūrį, kuriuo siekiama užkirsti kelią prekybai žmonėmis ir su ja kovoti, sukurdama teisinę, institucinę ir veiklos sistemą, atitinkančią ES *acquis*, ir bus pasiekusi svarų įdirbį proaktyviai ardydama prekybos žmonėmis tinklus, ypač daug dėmesio čia skirdama moterims ir mergaitėms, taip pat bus visapusiškai įgyvendinusi nacionalinį nukreipimo mechanizmą, grindžiamą padidintu pajėgumu nustatyti ir identifikuoti aukas bei potencialias aukas ir suteikti joms apgyvendinimą, apsaugą, pagalbą ir paramą.

Albanija demonstruoja tvarius ir svarius rezultatus bendradarbiavimo kovos su narkotikais srityje. Visų pirma Albanija ši uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- bus suderinusi savo kovos su narkotikais teisinę ir politikos sistemą su ES *acquis*, įskaitant nuostatas dėl reguliaraus naujų psichoaktyviųjų medžiagų ir narkotinių ir narkotikų pirmtakų sąrašo atnaujinimo, ir veiksmingai bus įgyvendinusi savo tarptautinius įsipareigojimus;
- bus priėmusi ir įgyvendinusi nacionalinę kovos su narkotikais strategiją, kartu užtikrindama visapusišką nacionalinės ankstyvojo perspėjimo sistemos ir Nacionalinio narkotikų stebėjimo centro veikimą, grindžiamą integruotu ir institucionalizuotu vidaus ir tarptautinių partnerių tinklu;
- bus pasiekusi naujausiais ir išsamiais statistiniais duomenimis patvirtintą svarų įdirbį narkotikų konfiskavimo, sunaikinimo ir atitinkamo turto konfiskavimo srityse, ir griežtai įgyvendins apsaugos priemones, kurių paskirtis – užkirsti kelią neteisėtam produktų nukreipimui teisėtai auginant kanapes.

Albanija įgyvendina tvirtą ir veiksmingą kovos su terorizmu, radikalizacija ir smurtiniu ekstremizmu, jų prevencijos ir ypatingos svarbos infrastruktūros objektų apsaugos sistemą.

Visų pirma Albanija šį uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- bus užtikrinusi, kad jos kovos su terorizmu, radikalizacija ir smurtiniu ekstremizmu tiek internete, tiek realiame gyvenime, taip pat ypatingos svarbos infrastruktūros objektų ir subjektų apsaugos teisinės ir politinės sistemos atitiktų ES *acquis* ir būtų pagrįstos numatymo, prevencijos, apsaugos ir reagavimo principais;
- bus priėmusi nacionalines veiksmų gaires, skirtas įgyvendinti Bendrą Vakarų Balkanams skirtą veiksmų planą dėl terorizmo ir smurtinio ekstremizmo prevencijos ir kovos su jais, ir bus užtikrinusi nuolatinį jų įgyvendinimą.

Albanija, laikydamosi ES veiksmų plano dėl Vakarų Balkanų, pasiekia tvarių, esminių rezultatų teisėtos ir neteisėtos migracijos bei prieglobsčio srityse, taip pat su Šengeno *acquis*, vizų politika ir savo išorės sienų kontrole susijusiose srityse. Visų pirma Albanija šį uždarymo kriterijų tenkins, kai ji:

- ir toliau užtikrins pakankamus ir tvarius sienų valdymo pajėgumus ir tinkamą darbuotojų skaičių, kad būtų galima veiksmingai valdyti mišrius migracijos srautus, įskaitant įrodytą gebėjimą tinkamai kontroliuoti savo sienas, pakankamus pasienio ir priėmimo pajėgumus ir konkrečius rezultatus kovojant su neteisėtu sienos kirtimu, prieš nusikaltėlių tinklus, dalyvaujančius neteisėtame migrantų gabenime, nukreiptą baudžiamąjį persekiojimą ir tų tinklų išardymą, ir veiksmingą tarptautinį bendradarbiavimą, be kita ko, gražinimo ir readmisijos srityje;
- bus užtikrinusi nuolatinį Šengeno veiksmų plano įgyvendinimą, kad būtų veiksmingai pasirengta visapusiškai įgyvendinti Šengeno *acquis* nuo įstojimo dienos arba, kai aktualu, priėmus Tarybos sprendimą dėl visapusiško Šengeno *acquis* nuostatų taikymo;

- bus visiškai suderinusi savo vizų politiką su ES vizų politika, visų pirma panaikindama sezoninių vizų išdavimo praktiką, taip pat šalių, kurių piliečiams atvykstant taikomas reikalavimas turėti vizą, ir šalių, kurių piliečiams tas reikalavimas netaikomas, sąrašus suderindama su atitinkamais ES sąrašais, visapusiškai įgyvendindama 2025 m. lapkričio mėn. priimtas vizų politikos derinimo veiksmų gaires;
- bus užtikrinusi, kad veiktų naujausia ES *acquis* atitinkanti prieglobsčio sistema, būtų pakankamai pajėgumų nustatyti ir nukreipti asmenis, kuriems reikalinga tarptautinė apsauga, reikšmingai pagerėtų sprendimų, kuriais suteikiama tarptautinė apsauga, kokybė bei padidėtų jų skaičius ir būtų užtikrinti pakankami priėmimo pajėgumai, įskaitant atskirą infrastruktūrą nelydimiems nepilnamečiams.

Ekonominiai kriterijai

Albanija tenkina veikiančios rinkos ekonomikos kriterijų. Albanija toliau stiprina ir užtikrina stabilią verslo aplinką, kurioje užtikrinama sąžininga vietos ir užsienio veiklos vykdytojų konkurencija, didesnis valstybės valdomų įmonių skaidrumas ir atskaitomybė, mažesnis neoficialios veiklos mastas ir nuspėjama fiskalinė sistema, kuria užtikrinamas mokestinių prievolių vykdymas ir mažinamas mokesčių slėpimas.

* *

Visų derybų metu bus toliau stebima teisės aktų derinimo su ES *acquis* bei atitinkamais Europos standartais ir jų įgyvendinimo pažanga. ES pabrėžia, kad ypač daug dėmesio ji skirs visų pirmiau nurodytų konkrečių klausimų stebėsenai, siekdama užtikrinti Albanijos administracinius gebėjimus ir jos gebėjimus užbaigti teisės aktų suderinimą visose srityse pagal šią grupę, taip pat tolesnę įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo pažangą. Ypač daug dėmesio reikia skirti šios grupės ir kitų derybų grupių sąsajoms. Albanijos teisės aktų atitikties ES *acquis* ir atitinkamiems Europos standartams ir jos įgyvendinimo gebėjimų galutinį įvertinimą bus galima atlikti tik vėlesniame derybų etape. ES prašo Albanijos ne tik pateikti visą informaciją, kurios ES gali prireikti deryboms dėl šios grupės ir kuri turi būti pateikta Konferencijai, bet taip pat Stabilizacijos ir asociacijos tarybai reguliariai raštu teikti išsamią informaciją apie ES *acquis* įgyvendinimo pažangą.

Atsižvelgdama į visas pirmiau pateiktas pastabas, Konferencija tinkamu metu vėl turės svarstyti šios grupės klausimus.

Be to, ES primena, kad nuo 2024 m. spalio 2 d. iki derybų pabaigos gali būti priimta naujų ES *acquis* teisės aktų.